

Rozhovor – O misii, leukémii a lásce z Balkánu

(Život víry, 2021/03)

David Symon

Jak došlo k tomu, že jste se stal misionářem? Byl to váš dětský sen?

Nebyl. Ale rád jsem cestoval, učil se cizí jazyky a poznával cizí kultury. Když jsem uvěřil, součástí toho „balíčku“ je, že člověk přirozeně sdílí víru – v rodině, se spolužáky, na sídlišti, ale i v cizích zemích. Uvědomil jsem si, že můžu někam jet, a zároveň tam prakticky pomoci a hlásat Dobrou zprávu. V roce 2002 jsem se ještě jako student přihlásil na svůj první misijní výjezd na 10 dnů do Bosny. Od té doby jsem každý rok v létě někam vyjížděl – do Bosny, do Srbska, do Kosova...

Proč jste si vybral zrovna Balkán?

Po pádu režimu jsem se s rodinou chystal poprvé podívat k moři. Chystal jsem se do Jugoslávie, ale tam začala válka, takže jsem místo toho jel do Španělska. Když jsem se ale po letech dostal do Chorvatska, tam se mi nesmírně líbila kultura, jazyk, krajina. Začal jsem se učit jazyk jako samouk a později i na vysoké škole.

Jednou jsem jel s kamarádem na dva měsíce i do Afriky – to byla taková biblická škola v kostce, tam jsem si vyzkoušel různé druhy služby. Jel jsem tam s modlitbou: „Bože, je pořád Balkán místo, kde mě chceš mít, nebo se mám rozhlížet někde jinde?“ Pán Bůh mi potvrdil, že oblast bývalé Jugoslávie je moje místo. Věděl jsem, že až dodělám školu, mám se tam přestěhovat.

V roce 2008 jste se přestěhoval do Bosny. Nakolik bylo těžké si tam zvyknout? Je tamní mentalita hodně jiná?

Na Balkáně to nefunguje jako u nás, že se s někým domluvíte „Sejdeme se za tři týdny“, zapíšete si to do diáře a platí to. Tam si to domluvíte, v daný den si to ještě potvrdíte esemeskou, ale spontánně se to může změnit. Má to svoje kouzlo, ale občas je to trochu frustrující. Člověk musí být hodně flexibilní. To, jak bude konkrétní den vypadat, se často dozvíte až ten den.

Ale jinak, protože to jsou taky Slované, je ta kultura podobná naší. Navíc jsem předtím šest let studoval chorvatštinu, srbštinu – kulturu, historii, několikrát jsem tam byl, dokonce jsem znal i lidi v místním sboru, ještě než jsem se přestěhoval, takže jsem měl všechny předpoklady k tomu,

abych byl na kulturní šok připravený. Přesto se během prvního roku objevily věci, které pro mě byly těžké – s administrativou a v komunikaci a očekávání lidí v týmu. Pak už jsem měl dojem: Fajn, už jsem to zvládnul. Poslední týden před návratem zpět do Česka se mi staly tři věci spojené se zařizováním na úřadech, které mě úplně „vykolejily“. Říkal jsem si: Po osmi letech života tady se pořád mám co učit!

Vyslala vás na misii nějaká organizace, nebo jste jel sám za sebe?

Poprvé jsem jel s organizací OM-ČR. V Životě víry jsem četl, že hledají lidi, kteří by se přidali na výjezd do Bosny. Přihlásil jsem se a jel jsem s nimi i druhý rok. Pak jsem jeden semestr studoval v Chorvatsku, později v Srbsku a kamarád Saša mě pozval na návštěvu. Když jsem přijel, řekl mi: „Tak vítěj, misionáři! Dneska večer máme skupinku, zítra máme dvě, pak jdeme evangelizovat...“ Tehdy jsem si uvědomil, že nejsem misionář jenom tehdy, když jedu s nějakou organizací na misijní výjezd, ale že je to přirozené: Teď jsem tady a on se mnou počítá.

Když jsem se chystal přestěhovat do Bosny, vyjel jsem přes organizaci International Fellowship of Evangelical Students, jejíž součástí je české Univerzitní křesťanské hnutí. Měli jsme tým, jehož členové působili ve třech městech, byli zapojení do života a práce místního sboru i misionářů z dalších organizací a jednou za čas se sjeli a pořádali společné akce. Já jsem byl v Banje Luce, což je druhé největší město Bosny.

Vnímáte jako důležité, aby byl misionář zapojen do místní církve?

Určitě. Už z úcty k místním lidem si myslím, že když člověk přijede do místa, kde už nějaký křesťan začal misijně působit, měl by se snažit s ním spolupracovat. V Bosně byli i misionáři, kteří měli od své organizace za úkol založit nový sbor, ale většinou tam dlouho nevydrželi. Bosna je země, která funguje hodně kolektivně a kde je lepší držet spolu.

Vyhovovalo vám pracovat v týmu? Jste týmový hráč?

Rozhodně. I když každý misionář má své představy. Ale mně se líbilo být v týmu. Bylo nás asi pět až deset, byli tam lidé i z Ukrajiny, Finska, jižní Afriky, Ameriky. Dodnes jsme v kontaktu – s těmi, kteří se vrátili do svých zemí, i těmi, kteří tam zůstávají.

S jakou odezvou jste se setkávali?

V době mé první návštěvy v roce 2002 se odhadovalo, že v Bosně je asi 1000 evangelikálních křesťanů. V roce 2008, kdy jsem se tam přestěhoval, to bylo asi 700. Když jsem v roce 2016 odjížděl, bylo to asi 400 a velkou část z nich jsem znal. S nadsázkou by se dalo říct, že to tam šlo

od desíti k pěti. Bosna je opravdu tvrdá půda, ale zároveň jsou lidé hodně otevření začít se bavit o Bohu. Na rozdíl od Česka, kde je křesťan považován málo inteligentního jedince/člověka. Tam všichni „v Boha věří“. Těžší je ale odlišit náboženskou víru a kulturní historii od osobního následování. Pro misijní práci tam možná ještě víc než jinde platí, že je postavená na vztazích.

Vzpomenete si na nějakého konkrétního člověka, který uvěřil a jehož život se i díky vaší službě změnil?

Na univerzitě jsme dělali kurzy angličtiny a pak jsme se studenty jezdili na tábory. Byla tam jedna dívka, které se evangelium hodně dotýkalo... Ale možná bys k tomu chtěla něco říct ty (obrací se k manželce)...

Irena: Tahle dívka chodila na hodně našich akcí, ale bylo pro ni těžké se rozhodnout. Když v Bosně člověk změní víru, je to někdy vnímáno jako zrada rodiny. Dostala Bibli, sama si ji četla a uvědomovala si při tom, že Ježíš zachránil ji osobně. Nakonec Bohu odevzdala život sama a u ní jsme viděli největší změnu, začala žít jinak. Bylo pro nás povzbuzení, že ten poslední krok udělala sama s Biblí, i když trvalo dlouho, než se k tomu odhodlala.

David: Jednou jsem se byl projít kolem místní řeky Vrbas a vnímal jsem, že ta řeka je jako moje služba studentům: Nevidím její začátek ani konec, jen určitý úsek. Studenty doprovázím od jednoho bodu k druhému a nevím, co bylo předtím, než začali přemýšlet o Bohu, ani nevím, co bude dál, jestli zaseté semínko vzklíčí a porostou ve víře dál. Povzbudilo mě, že to není jen na mně. Pokud někdo chce rychlé výsledky, Bosna není místo pro něj (úsměv).

Pobyt na Balkánu ovlivnil také váš osobní život, potkal jste tam svou budoucí ženu. Jak k tomu došlo?

David: Irenka je moje životní láska, pořád mě drží jednou nohou na Balkáně.

Irena: Seznámili jsme se v Záhřebu na fakultě přes moji kamarádku, která studovala češtinu. Když jsem se obrátila, začala jsem v Záhřebu spolupracovat s Campus Crusade (*v ČR Kristus pro každého*) a sloužit mezi studenty. Kamarádka mi říkala, že David dělá v Banje Luce něco podobného. Jemu se zdál můj příběh zajímavý a spojil se mnou přes facebook. S kamarádkou a jejím přítelem jsme pak jeli Davida navštívit. Tehdy jsme se potkali podruhé a během víkendu jsme měli možnost se trochu víc poznat. Tam to nějak začalo...

David: To druhé setkání proběhlo po pěti letech. Irena byla obrácená, sloužila. Tam to nějak zajiskřilo.

Vníмали jste jako překážku, že každý pochází z jiné země?

David: Já jsem si původně myslel, že budu mít Češku. Přál jsem si, aby to byla žena, která má srdce pro misii a která bude ochotná se mnou na misii jet. To byla podmínka. Mezinárodní manželství je super a jsem za to vděčný, i když to samozřejmě má svoje výzvy.

Irena: Já jsem vždycky byla otevřená tomu někam kvůli službě jet nebo si vzít cizince. V Chorvatsku nebylo moc znovuzrozených kluků, takže mi bylo jasné, že možná musím hledat někde jinde (*úsměv*).

David: Chodili jsme spolu na dálku – Záhřeb a Banja Luka jsou od sebe vzdálené dvě stě kilometrů. Po svatbě jsme žili v Bosně, odkud vlastně i pochází Irenina rodina. Byli jsme tam spolu pět let. A letos máme výročí – už jsme spolu deset let.

Ireno, jaký byl pro vás příchod do Čech? Prožila jste kulturní šok?

David: No šok bylo to, že jsi těhotná (*oba se smějí*). Plánovali jsme si, že se budeme tak rok zabydlovat, zvykat si a pak zauvažujeme o třetím dítěti. Týden po příjezdu jsme zjistili, že dítě už je na cestě.

Irena: Pro mě největší změna byla, že jsme v Bosně sloužili spolu, ale pořád jsme měli pocit, že jsme hodně aktivní i s dětma. A tady, kde je těch aktivit daleko víc, jsem viděla, že toho tolik nezvládám, a hlavně ne sama. A obdivovala jsem maminky kolem sebe, které toho zvládají hodně.

David: Šok pro nás byl i v tom, že jsme přišli z velkého města, kde ale všechno bylo blízko a měli jsme pocit, že se se všemi známe. Teď jsme ve městě s třemi tisíci obyvateli (*Dobřichovice – pozn.red.*), kde jsme nikoho neznali a za rodinou a přáteli to bylo daleko. To už teď také vnímáme jinak.

Vaše rodina se rozrostla, dnes máte čtyři děti. Jaké to je, vychovávat děti v mezinárodním manželství? Jakým jazykem se u vás vlastně mluví?

Irena: Já mluvím s holkama chorvatsky, David většinou česky. Mezi sebou mluvíme taky chorvatsky. Jinak ve výchově jsme takoví, jací jsme, a přirozeně se přenášejí prvky obou kultur, není to nějaký záměr.

Uvažujete o tom, že byste se někdy vrátili na misii jako rodina? Jde to s dětmi?

Irena: Logisticky i finančně je to náročnější, pro děti je to těžší i kvůli škole nebo jazyku, ale zároveň jsou kultury, kde rodina hraje důležitou roli a být tam jako rodina je výhoda. Platí to vlastně i tady: Děti nám otevírají dveře a příležitosti – ve škole, na hřišti –, díky nim se s lidmi snadněji seznámujeme.

Máte na srdci nějaké konkrétní místo, kam vás to do budoucna táhne?

David: Teď je náš plán usadit se v Čechách. Tento rok se chceme přestěhovat k Plzni, postavit dům a vybudovat si základnu,. Jestli bychom znovu jeli někam dlouhodobě, to ještě nevíme, ale jsme tomu otevření. Zároveň pořád pravidelně jezdíme na Balkán.

Jak mohou místní sbory podpořit misionáře, co nejvíc potřebují?

Modlitební a finanční podpora, případně logistická, jako je pomoc s přestěhováním – to jsou asi všeobecně známé věci. Myslím, že je ještě důležitá morální podpora: Mít někoho, kdo má zkušenost z cizí země – nejen z misie, ale třeba i ten, kdo v cizí kultuře žil nebo pracoval a ví, s čím se v dané oblasti misionář může potýkat. Takový styčný důstojník, který bude s misionářem v pravidelném kontaktu a bude i zprostředkovávat kontakt mezi ním a místním sborem.

Co byste poradil budoucím misionářům? Jakou vlastnost nebo dovednost mají budovat?

Jirka Dohnal, jeden z misionářů, kterého osobně znám a velmi si ho vážím, mi řekl: „Nejdůležitější je charakter. Dary jsou důležité, ale charakter je důležitější.“ Já bych ještě řekl: Hlavní je láska – k Bohu i k lidem. To je vlastně největší biblické přikázání. Co k tomu dodat? Když má člověk živý vztah s Bohem, tak bez ohledu na to, jakými prochází těžkostmi – ať už na misi, nebo v nemoci, v manželství, kdekoli, tenhle vztah s Bohem ho podrží a on tím projde. A láska k lidem, kterým jede sloužit, ho přenesse přes všechny kulturní šoky a těžkosti.

Zmínil jste, jaké máte plány. Někdy se ale stane, že do našich životních plánů vstoupí něco, co je překazí. V uplynulém roce jste bojoval s vážnou nemocí. Co se stalo?

Nějakou dobu jsem se necítil dobře, měl jsem zápal plic spojený s dalšími problémy. Poté, co jsem dobral antibiotika, jsem šel na kontrolní krevní testy a pozdě odpoledne mi lékař zavolal, abych ještě rychle přišel do ordinace, že výsledky nejsou v pořádku. V ordinaci mi doktor řekl: „Chlape, vy nemáte skoro žádné bílé krvinky! Okamžitě musíte na hematologii.“ Druhý den mi v nemocnici mi oznámili, že mají podezření na akutní leukémii, že musím jet do Ústavu hematologie, že už mi objednali sanitku. „Proč sanitku,“ bránil jsem se, „já tady mám auto, cítím se dobře!“ Nakonec jsem opravdu musel jet sanitkou, s sebou jsem měl jenom klíče, mobil a Pána prstenů, kterého jsem si četl v čekárně. V nemocnici se divili, že jsem sám vyšel do prvního patra, a hned mi přidělovali pokoj. Divil jsem se: „Jaký pokoj, já jdu jenom na nějaké testy!“ „Ne, ne, vy už tady zůstanete.“ Po odebrání kostní dřeně se potvrdilo, že mám akutní leukémii a ten samý den začala chemoterapie. Řekli mi, že je to opravdu vážné a že jsem přišel na poslední chvíli. Byl to pro mě velký šok.

Do nemocnice jste přišel po svých, a najednou z vás byl pacient. Co jste v první chvíli udělal?

Zavolaal jsem manželce, svojí mámě, poprosil jsem bráchu, aby se postaral o auto, které zůstalo u nemocnice... a začala sedmitýdenní léčba. Za první dva týdny mě to fyzicky úplně vyřídilo. Zeslábl jsem, k tomu se přidaly další zdravotní problémy spojené s léčbou.

Když jsem ten první den v čekárně nemocnice četl Pána prstenů, došel jsem na místo, kde Gandalf stojí v jeskyni na můstku, před ním je Balrog (démon) a Gandalf s berlou v ruce mu říká: „Tudy neprojdeš!“ Hned první den jsem nemoci řekl: „Tudy neprojdeš!“

Ale pokud znáte ten příběh, Gandalf do té propasti spadne a v pořádku je až po určité době. A to se stalo i mně.

Když se v našem okolí objeví nemocní lidé, máme s nimi soucit, modlíme se za ně, ale když sami onemocníme, je to něco jiného...

Je to tak. Ale na druhou stranu pro mě bylo jednodušší, že jsem to prožíval já, než kdyby se to stalo mé ženě nebo dětem. Asi třetí nebo čtvrtý týden, když už mi bylo líp, jsem narazil na blog jednoho kluka – dnes už je to můj kamarád, ale tehdy jsem ho neznal –, který prošel leukémií, ale s o dost těžším průběhem. Psal v něm, že se nikdy neptal: „Proč zrovna já?“ Až později, po roce dvou, když umřelo několik kamarádů, kteří s ním leželi na pokoji, se ptal: „Proč zrovna já? (jsem to přežil)? Bože, jaký se mnou máš záměr?“ To pro mě byl silný moment.

Vy jste se Boha ptal proč?

Právě že neptal! Prožíval jsem to podobně jako on. Od začátku jsem vnímal Boží blízkost a obrovskou podporu lidí. Modlili se za mě lidé ve sboru a v dalších deseti dvaceti zemích. To mě povzbuzovalo. Jednou večer jsme se se spolubydlicím na pokoji dívali na film se Sylvestrem Stalonem o závodnících formule 1 a byly tam plné tribuny diváků. Uvědomil jsem si: To je ono! Mám plné tribuny lidí, kteří mi fandí a kteří se za mě modlí. Jak se o tom píše v Židům 12: Máme oblak svědků, běžíme závod a máme hledět na Ježíše.

Ale byly chvíle, kdy jsem se ptal: Zvládnou to? Co bude s mojí rodinou? Byli jsme krátce v Česku, manželka je s dětmi doma, nemá ještě tolik kamarádek, sama ani nejedí autem do Prahy... Co s ní bude, kdybych zemřel a ona zůstala se čtyřmi dětmi sama? Vrátila by se do Chorvatska? Přesto jsem věřil, že Bůh to má v ruce a nějak se o ně postará.

Nejhorší je bolest. Když člověk kvůli bolesti nemůže spát, nemá chuť k jídlu, je slabý... Když už to nebolí, je to dobrý. To už je první krok k tomu, aby byl život veselejší. Když přejdou různé

těžkosti spojené s léčbou, člověk je vděčný za každou malou věc: že už nejsem rozpíchaný na obou rukách, že už nekrvácím, že můžu jíst...

V nemocnici jste byl v době, kdy propukla první vlna pandemie a život společnosti se zastavil. Jak jste to prožívali?

Už od začátku jsme měli zakázané návštěvy, protože ještě před covidem byla epidemie chřipky. Já jsem dostal výjimku první den, že za mnou mohla přijet Irena, přivést mi věci a pět minut jsme se viděli, což byl dost emotivní okamžik. Pak jsem měl ještě jednou vycházku na dětské hřiště, abych se viděl s rodinou. Ale jinak jsem se opravdu nemohl s nikým vidět a bylo to těžké.

V nemocnici se o koronaviru hodně mluvilo. Dokonce nám zakázali i vyjít na dvorek nebo na chodbu, mohli jsme jen ležet nebo stát u postele. Pak jsme si vymohli, ať nás pustí aspoň na chodbu. Se spolubydlícím jsme si měřili kroky a chodili tři kilometry – tam a zpátky, jak vězni. Svým způsobem jsme byli ve svém bezpečném prostředí nemocničního pokoje. Přestože si uvědomuju, že dnes je situace kolem epidemie horší než na jaře, tehdy jsem to až tak neřešil. Mnohem horší a aktuálnější pro mě v tu chvíli byla leukémie.

Co dělá misionář, když se dostane do nemocnice?

To, co apoštol Pavel. Jeden kamarád mi napsal: „Apoštol Pavel byl ve vězení, a podívej, kam to dotáhl? Z vězení svými dopisy zasahoval celý svět!“ Já jsem mohl psát dopisy, modlit se za lidi, měl jsem víc času, četl jsem o cizích zemích nebo se díval na dokumenty o nich, snažil jsem se mluvit se spolubydlícími – takže jsem byl pořád zapojený do misie. Navíc tam byl internet. I v nemocnici člověk může zasahovat celý svět.

Napsal jste nějaké epištoly?

To ne (*úsměv*). Spíš jsem psal na facebook a deníkové zápisky. Když mi bylo líp, nechal jsem si přivést počítač a v rámci svého výzkumu (doktorandské studium misiologie – pozn. red.) jsem začal zpracovávat rozhovory s českými misionáři. Můj spolubydlící měl taky počítač, takže jsme tam měli home-office. Normálně jsme „makali“, i když do nás ještě pořád šla „chemoška“.

Ireno, jak jste Davidovu nemoc prožívala vy? Přišlo to náhle a vy jste zůstala v lockdownu s dětmi sama...

Nejhorší pro mě bylo, když jsme ještě nevěděli, co mu je, jen bylo zřejmé, že něco není v pořádku. To mi dělalo starosti. Když jsme se dozvěděli, že má David leukémii, bylo to těžké. První den mi dovolili, abych ho v nemocnici navštívila, protože bylo zřejmé, že se měsíc dva neuvidíme.

Mluvil tam s námi lékař, že léčba je nadějná, David je mladý a mohl by to zvládnout. Zároveň mě David povzbuzoval, že to sice bude těžké období, ale že věří, že to dopadne dobře. To mi pomohlo a od té doby jsem pak víc vnímala Boží pokoj.

Zároveň pro mě byla obrovskou pomocí rodina i sborová rodina. Lidi nám pomáhali, sousedka mi třeba vodila děti do školky. S naší nejmladší to bylo náročné, bylo to brečící miminko, pořád jsem ji musela mít u sebe a nezvládala jsem vařit. Holky ze sboru a z rodiny mi zároveň s tím moc pomohli nebo vzali děti na procházku. I když to samozřejmě bylo náročné období, teď si v tom pamatuju i na spoustu hezkého, kdy jsme cítili Boží blízkost.

Od pobytu v nemocnici uběhl rok. Můžete se dnes na to už podívat s odstupem?

David: Je těžké o tom mluvit. I když se považuji za vyléčeného, stále ještě probíhá udržovací léčba a pořád je možnost, že se nemoc vrátí. U některých pacientů k tomu do roka či do dvou dojde. Svým způsobem je to pořád těžké a je to břímě, které si člověk s sebou nese.

Přesto jsem vděčný za to, že můj typ leukémie se dá nejlépe léčit, je to taková „leukémie light“. Viděl jsem pacienty, kteří na tom byli mnohem hůř a opakovaně se vraceli do nemocnice. Já jsem nepotřeboval transplantaci kostní dřeně, jenom jsem dostával kapací chemoterapii. Měl jsem to jednodušší. Vážím si podpory a modliteb všech lidí a zároveň jsem vděčný za doktory, sestry a personál UKHT, dělají skvělou práci.

Dalo by se říct, že vás nemoc něčemu naučila?

Nemoc mě asi víc naučila flexibilitě: Můžu si naplánovat spoustu věcí, a najednou mám vážnou nemoc, nebo jsme plánovali určitý počet dětí, a najednou máme čtyři. Připomíná mi to, že nejsem pánem svého života. Inspiruje mě verš Ř 14,7–8, který mě oslovoval už první týden v nemocnici: Jestliže žijeme, žijeme Pánu, a jestli umíráme, umíráme Pánu. Ať tedy žijeme nebo umíráme, jsme Pánovi. Možná to vyznívá fatalisticky, ale já to vnímám tak, že jestliže žiju, tak chci žít pro Boha, a jestli umírám, tak půjdu za ním, jsem jeho. Jestli se mi děje něco špatného, tak to neznamená, že bych se měl k Bohu obrátit zády. Naopak, potřebuju s ním být ještě víc.

V nemocnici nemáte moc soukromí, není to jako v hotelu. Na pokoji jsou spolubydlíci, pořád do pokoje někdo chodí, ani na záchodě jsem za sebou nemohl zavřít dveře, pořád jsem byl napojený na kapačky. Ale aspoň na chvíli jsem třeba na tom záchodě poslouchal chvály, dotýkalo se mě to a brečel jsem u toho... To pro mě byly vzácné okamžiky.

Kateřina Coufalová s přispěním Lenky Malinové (Rádio 7)